

Молодцов О.В.

РЕФОРМА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ НА ОСНОВІ АСИМЕТРИЧНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

В Україні діє модель територіальної організації влади, яку прийнято називати симетричною, оскільки вона передбачає надання всім регіонам однакових повноважень. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні 2014 року [2] спирається саме на таку модель. З цією концепцією, однак, не узгоджується Закон України «Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей», термін чинності якого продовжено до 31 грудня 2019 р. [1]. Він, зокрема, передбачає таку форму децентралізації, яку прийнято називати асиметричною. І хоча український законодавець ухвалив цей Закон для створення необхідних умов мирного врегулювання ситуації навколо окремих районів Донецької та Луганської областей, він не сприймає саму ідею асиметричної децентралізації, оскільки її впровадження може зруйнувати гомогенний культурно-інституціональний простір України та створити загрози для територіальної цілісності держави, змусить докорінним чином переглянути принцип централізованого перерозподілу ресурсів.

Абстрагуючись від політичного контексту, спробуємо дати відповідь на запитання щодо доречності для України застосування європейської практики розв'язання подібних проблем на основі асиметричної децентралізації, яку в Європі застосовують як форму набуття територіями відносної автономії в політико-правовому, матеріально-фінансовому, етнокультурному чи інших сенсах з метою розв'язання конфліктів, у тому числі «гарячих» як в Україні. Зрозуміло, що такі зміни в територіальній

організації влади мають спиратися на певні цінності, що містяться, зокрема, у «новому регіоналізмі», який, до речі, пропагується в українській науковій літературі як ідейна база децентралізації.

Асиметрична децентралізація за певних обставин може виступати інструментом захисту прав громадян та реалізації інтересів громадянського суспільства в цілому. Її основні можливості полягають в тому, що вона: а) розширює можливості для регіонального експерименту, спрямованого на реформування суспільства в цілому; б) надає регіону повноваження, що дають змогу їм дистанціюватись у разі потреби від надмірних претензій центру; в) відкриває регіональній політичній еліті можливості задіяти додаткові канали для участі населення в політичному житті.

Зазначені переваги в правовому сенсі спираються на європейське право, зокрема, на доктрину, зафіксовану в Декларації щодо регіоналізму в Європі.

Європейці вважають, що для організації місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей прийнятною є модель Південного Тіролю – автономної області, розташованої в італійських Альпах, що раніше довгий час належала Австрії. За результатами асиметричної децентралізації цей регіон 2001 року отримав інституціональний статус розширеної автономії, що надав права німецькомовним жителям регіону одержувати освіту своєю мовою, формувати регіональний парламент з повноваженнями видання законів, обрання президента, двох віце-президентів і міністрів автономії. У такий спосіб вдалося припинити терористичні акти, усунути «гарячий» конфлікт між регіоном та центром.

Досвід особливої форми політико-територіальної організації влади на основі асиметричної децентралізації мають також інші країни Європи, зокрема Іспанія. У цій країні також було запроваджено складну модель так званої «регіоналізованої (унітарної) держави», що базується на автономії

окремих адміністративно-територіальних одиниць. Проте проблеми конфліктності відносин між центром та регіонами залишилися. Тому європейський досвід асиметричної децентралізації можна оцінювати як досить суперечливий. Він показує, що надання окремим регіонам особливих повноважень не завжди гармонізує відносини «центр-периферія», а лише за певних обставин. Зокрема, про це свідчить незатухаючий (мирний) сепаратизм автономної провінції Каталонії (Іспанія).

Європейський досвід асиметричної децентралізації слід оцінювати в контексті сучасних українських реалій. До них, зокрема, слід віднести той факт, що конфлікт «центр – регіон» в Україні спричинено значною мірою ззовні, він має інше коріння та політичні обставини, не пов'язані з суто етнополітичними відносинами. До того ж політична система України ще не має характеристик усталеної демократії як у більшості європейських країн. Зокрема, не діють механізми поміркованого партійного плюралізму, партисипативної демократії та так званої консенсусної демократії. Ця система України ідеологічно (культурно, ціннісно) не спроможна водночас перейти до децентралізованого державного управління з розширеними, тим більше асиметричними повноваженнями органів місцевого самоврядування.

Резюмуючи вищевикладене, наголосимо на такому. Адекватна для України модель децентралізації може допускати елементи асиметричності лише за певних умов: зламу партійно-олігархічної системи, упровадження механізмів поміркованого партійного плюралізму, наявності механізмів партисипативної та консенсусної демократії, зміцнення культурно-інституціонального середовища та основ місцевого самоврядування, оптимізації та раціоналізації публічного управління, демократизації суспільно-політичного життя в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про особливий порядок місцевого самоврядування в окремих районах Донецької та Луганської областей: Закон України від 16 вересня 2014 року № 1680-VII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1680-18>. – Назва з титул. екрана.
2. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p>. – Назва з титул. екрана.

Набока С. І.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ: МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ

Інформаційні ресурси відіграють важливу роль у функціонуванні органів державної влади, основним призначенням яких є повідомляти громадськість про свою діяльність, що, своєю чергою, сприяє поліпшенню прозорості та відкритості у відносинах між державою і громадянами, розвитку взаємодії влади та суспільства в мережі Інтернет за допомогою Web-сайтів.

Основними етапами розвитку Web-сайтів органів влади є: розміщення інформації, зворотній зв'язок, трансакції та інтерактивні інтегровані послуги.

Метою дослідження є запропонувати підходи щодо поліпшення організації доступу до електронних інформаційних ресурсів органів державного управління.